Przesyłka opłacona ryczałtem

№ 7 Панядзелак 22-га Сакавіка 1926 г. м. Вільня Год І

БЕЛАРУСКАЕ СЛОВА

Выходзіць раз у тыдзень

Цана нумару 20 грош.

Нацыянальн... Тэрыторыяльная і культурна-нацыянальная аутаномія.—Зямля сялянам на падставе у... дэмократызм.—Барацьба з комунізмам.—Нацыянальная царква.—Краевая ...—Далучэньне Усходняй Беларусі да Заходняй.

Падпісная цан... За граніц... даражэй.

Адрэс Р... і Адміністрацыі: Wilno, ul. Niemiecka 1 Hotel „Sokoł“ ...23. Рэдакцыя адчынена ад 12 — 2 гадз. ...дня апрача сьвятаў.

Цана абвестак: перад тэкстам— 20 гр
„ сярод тэксту — 25 гр.
„ на апош. стар. — 10 гр.

Балючае пытаньне.

Ужо некалькі разоў мы парушалі пытаньне аб беларусізацыі царквы. Нажаль да гэтага часу справа гэтая застаецца не вырашанай. Аднак-жа дзеля таго, што пытаньне гэтае *ставіцца самым жыцьцем* — яно павінна быць вырашана як найхутчэй. Іншыя славянскія праваслаўныя цэрквы, як сэрбская, баўгарская, і г. д., зрабіліся запраўднымі нацыянальнымі цэрквамі. Гэтага пытаньня нельга абмінуць і ў нас. Але мы бачым, што як з боку вышэйшае царкоўнае ўлады, гэтак сама і з боку вясковага духавенства, няма зразуменьня ўсей павагі гэтага пытаньня. Так, выдаваны праваслаўнай мэтраполіяй у Варшаве адзіны беларускі царкоўны журнал „Праваслаўны Беларус“ (праўду сказаць—добра рэдагаваны) перастаў раптам выходзіць, а з ім перастала ісьці для жадаючых гаварыць казаньні па-беларуску, беларускае друкованае праваслаўнае слова. Аднак-жа, апрача шкоды, якую спыненьне журналу прынясло *безпасрэдна* беларускаму духавенству, пазбавіўшы яго друкаваных казаньняў, спыненьне журнала зрабіла яшчэ і дрэннае псыхолёгічнае ўражаньне на вясковых пастыраў. Яны яшчэ больш пачалі *баяцца* гаварыць казаньні пабеларуску. Мы атрымоўваем шмат карэспандэнцыяў ад духавенства, у якіх нам пішуць, што многія пастыры з прыемнасьцю перайшлі-бы на казаньні ў роднай мове, але дамагаюцца, каб на гэта была выдана выразнае распараджэньне вышэйшае ўлады.

Баяцца нашыя бацюшкі яшчэ і дзеля таго, што ў сучасны мамэнт акурат рашаюцца справы: рэарганізацыі прыходаў, абыватэльства сьвяшчэньнікаў, філіяў і г. д.—г. зн. іхні лёс, а дзеля гэтага ім прыходзіцца быць вельмі асьцярожнымі. Гэтая баязнь з боку духавенства зусім зразумела і хаця ёсьць такія пастыры, якія усё-ж-ткі гавораць казаньні пабеларуску, *вымагаць каб ініцыятыву* у гэтай справе самадзельна падало вясковае духавенства—даволі трудна. Пры сыстэме поўнае субордынацыі, *ініцыятыва павінна выходзіць ад вярхоў*—ад мэтраполіі, каб гэткім чынам зьняць адказнасьць з безабароннага вясковага сьвяшчэньніка, які, часта зусім слушна, баіцца нават свайго ценю, а ня толькі свайго старасты ці войта, у масе, як ведама, варожых да беларускасьці ўва ўсіх яе праявах.

Гэтымі днямі ў польскіх газэтах зьявілася заметка аб тым, што пры праваслаўнай мэтраполіі ўтвараецца нейкі „савет“ з прадстаўнікоў пасольскіх клюбаў. Думка—абапёрціся на прадстаўнікоў народу ў справах рэлігійных—бязумоўна добрая. Аднак-жа тэхнічна яе не так лёгка правесьці ў жыцьцё. Мала яшчэ абапёрціся на прадстаўнікоў народу, трэба каб гэтыя прадстаўнікі адпаведалі сваім аўтарытэтам і пракананьнямі, як ідэалам самае царквы, так і імкненьням народу. Як гэтае пытаньне стаіць у украінцаў мы ня ведаем. Што-ж тычыцца нашага беларускага прадстаўніцтва, дык справа стаіць надта дрэнна. Частка паслоў-каталікоў зусім адпадае. Праваслаўныя сябры комуністычнай „Сял.-Работн. Грамады“ ня могуць мець нічога супольнага з рэлігійнымі справамі, бо паводле іх кадэксу — „рэлігія ёсьць опіум народаў“. Праваслаўны лідэр „Сялянскага Саюзу“—Рагуля зацікаўленасьці царкоўнымі справамі не выказаў. Найбольш компэтэнтным і адзіным з вышэйшай духоўнай адукацыяй, зьяўляецца сэнатар п. Багдановіч, але ён аказаўся адлучаным ад царквы. Засталіся толькі п. сэнатары Уласаў і Назарэўскі. Але п. Уласаў, які яшчэ ў 1921 годзе быў адным з закладчыкаў „Бел. Правасл. Брацтва“, у сучасны мамэнт рупліва пашырае сярод сялян.. мэтадызм. Застаецца адзін п. Назарэўскі, які праўда надта цікавіцца царкоўнымі справамі і пэўныя заслугі тут мае, але нажаль імкненьняў да беларусізацыі царквы ён да гэтага часу не выказаў. Гэткім чынам справа тварэньня Рады („савета“) пры мэтраполіі выключна з прадстаўнікоў парлямэнту аказваецца тэхнічна надта цяжкай. І дзеля гэтага пытаньне аб беларусізацыі праваслаўнай царквы можа ізноў застацца невырашаным. А на гэтым перадусім будзе траціць сама царква. Разлад паміж духавенствам і паствай ёсьць прыкрым фактам. І калі цяпер у часе моцнага пашырэньня беларускага адраджэнскага руху, беларускае духавенства ня будзе разам з сваім народам, ня будзе яму блізкім і родным, дык гэты разлад яшчэ больш павялічыцца. Толькі тады, калі нашае духавенства будзе жыць думкамі народу, яго лятуценьнямі, яго ідэаламі—толькі тады яно будзе блізкім народу. Наймацнейшай сувязьзю паміж людзьмі заўсёды была і ёсьць родная мова. Толькі мова як пры гутарках прыватных, а тым болей пры выкладаньні Слова Божага як у царкве, так і ў школе зблізіць духавенства з паствай.

Ад гэтага будзе залежыць крэпасьць і самай царквы. Аб гэтым павінны падумаць усе тыя, каму дарага Вера нашых бацькоў, а перадусім тыя, каму выпала на долю кіраваньне царквой у хвілю найбольш цяжкую і адпаведную.

ПАЛІТЫЧНЫ АГЛЯД.

7 сакавіка перад самым паседжаньнем Лігі Народаў у Жэнэве, на якім было закранута пытаньне аб уваходзе Нямеччыны ў Лігу Народаў, правАліўся кабінэт Брыяна ўва Францыі. Гэта зрабіла ўражаньне ўва ўсей Эўропе, як узрыў бомбы. Асабліва напалоханы былі гэтым фактам прыхільнікі Францыі, а ў першую чаргу Польшча, ведаючы, якую вялізную роль мае Брыян на арэне міжнароднае палітыкі. Францыя, як ведама, ёсьць галоўным абаронцам і прыхільніцай Польшчы ў радзе Лігі. Дзеля гэтага шмат хто глядзеў на правал кабінэта Брыяна з пагляду жэнэўскіх падзеяў. Загадзя было ведама, што пытаньне аб уваходзе Польшчы ў Раду Лігі — справа вельмі трудная. Дзеля гэтага шмат хто думаў, што Брыян знарок выклікаў правал кабінэта акурат перад паседжаньнем Лігі Народаў, каб хаця на нейкі час адсунуць аканчальную пастанову Лігі, якая магла быць некарыснай для Польшчы і Францыі, з гэткай мэтай, каб праз гэты час уплынуць на аканчальны рэзультат. Гэты пагляд быў правільны дзеля таго, што галасаваньне над праэктам закона аб падатках ад рахункаў, якое Брыян паставіў у залежнасьці ад лёсу ўсяго кабінэта, вызначанае на 7 сакавіка, ён сьмела мог адлажыць пакуль ня скончацца паседжаньні Лігі Народаў. Гэты неспадзяваны правал кабінэта Брыяна яшчэ тым балей здаваўся незразумелым, што тры дні назад Брыян меў вялізную перамогу ў палаце дэпутатаў, калі разглядалася справа ратыфікацыі Лёкарнскага дагавора. Гэты дагавор быў ратыфікаваны 413 галасамі проці 71 пры 68 устрымаўшыхся. Значыцца вялізная большасьць француской грамадзкай думкі зусім згаджаецца з лёкарнскай палітыкай Брыяна. І толькі цяпер, пасьля хуткай ліквідацыі ўрадовага крызіса і ўтварэньня новага кабінэта Брыяна выясьнілася гэта загадка.

У працягу даволі кароткага часу, ад 11 траўня 1924 г., калі на выбарах у палату дэпутатаў перамог левы блок, ува Францыі мелі ўладу кабінэты: Эрыё, Пэнлевэ, Брыяна ды ізноў Брыяна; на становішчах міністраў фінансаў былі гэткія выдатныя асобы, як Кайо, Лушэр, Пэнлевэ, Думэр ды інш., але ня было прынята ні воднага паважнага фінансавага закона, які меў-бы на мэце аздараўленьне францускіх фінансаў. Усе правалы кабінэтаў былі выкліканы правалами фінансавых законаў. Утварылася гэткае палажэньне, што ніводзін міністар фінансаў ня мог знайсьці спосабу пакрыцьця дзяржаўнага бюджэта, дайшоўшага да 36 мільёнаў франкаў. Спачатку акуратна прытрымоўваліcь парлямэнцкіх звычаяў і кожны правал фінансавай праграмы міністра фінансаў выклікаў і правал усяго кабінэта. Гэтак было пры міністры фінансаў Кайо, Лушэры ды інш. Урэшце Брыян заявіў, што ён дзяржаўныя справы ставіць вышэй парлямэнтарскіх і адмовіўся ад падтрымліваньня паасобных міністраў усім кабінэтам. Гэткім чынам пры ім адбываліся толькі частковыя рэконструкцыі кабінэта, без адстаўкі ўсяго кабінэта. І толькі, калі ён на практыцы пераканаўся, што гэткімі спосабамі нельга прымусіць большасьць палаты прыняць хаця-б 4 мільярды надзвычайных падаткаў для пакрыцьця бюджэта, ён рашыўся на апошні спосаб: уначы з 6 на 7-га гэтага сакавіка ён паставіў на галасаваньне праэкт закона аб падатках ад рахункаў, паставіўшы пры гэтым пытаньне аб даверыі ўсяму кабінэту, маючы надзею, што палата не адважыцца ў гэткі важны гістарычны мамэнт правалiць і ўвесь кабінэт. Але яго спадзяваньні ў гэты раз ня зьдзейсьніліся. Палата незначнай большасьцю галасоў правала праэкт закона і скінула кабінэт Брыяна, ня лічучыся з тым, якое уражаньне гэта зробіць заграніцай і якія гэта можа мець рэзультаты ў Жэнэве.

Што ў гэтым здарэньні ня мелі значэньня комбінацыі міжнароднага палітычнага значэньня відаць з таго, што праз два дні ізноў быў састаў-

лены новы кабінэт Брыяна са зьменай толькі колькіх міністраў, сярод якіх і новы міністар фінансаў Пэрэ. Адсюль ясна, што большасьць палаты нічога ня мела процi асобы Брыяна, які адзначаецца нязвычайнымі здольнасьцямі, і што крызіс быў выкліканы прычынамі выключна ўнутранага характэра.

Але, хаця новым назначэньнем Брыяна прэмьерам Францыі і падцьвердзіла поўнае даверые да яго францускага народа, аднак гэта яшчэ не прарочыць даўгавечнасьці ягонага кабінэту. Для ўсіх ясна, што толькі неабходнасьць мець кабінэт у той час, калі вядуцца важныя перагаворы ў Жэнэве, прымусіла Францыю гэтак хутка ліквідаваць кабінэтскі крызіс. Але палітычны і фінансавы крызіс ува Францыі не ліквідаваны, і як толькі вернецца Брыян з Жэнэвы, усё роўна з якімі рэзультатамі, унутраная палітычная барацьба пачнецца з новай сілай. Вызначаны новым міністрам Пэрэ ані сваім значэньнем ў сфэры фінансаў, ані сваім характэрам зусім не адзначаецца і ня можа раўняцца з Кайо або з Лушэрам. Дзеля гэтага сьмела можна сказаць, што новы міністар фінансаў, таксама як і ранейшыя, пратрымаецца не далей, як да прадстаўленьня свайго фінансавага праэкта ў палаце дэпутатаў, які будзе правалены калі ня левымі, дык правымі партыямі.

Трэба адзначыць ў кабінэце Брыяна яшчэ дзьве асобы — гэта міністра працы дэ-Монзі і міністра ўнутраных справаў Мальві. Дэ-Монзі адзначаецца асабліваю прыхільнасьцю да бальшавікоў. Ен езьдзіў дзеля знаёмства з савецкім бытам у Маскву і цяпер ёсьць старшынёй камісіі, якая вядзе перагаворы з савецкімі прадстаўнікамі ў фінансава-эканамічных справах. А Мальві разам з Кайо ў часе вайны быў высланы з Францыі і пазбаўлены права францускага грамадзянства, як западозраны ў дзяржаўнай здрадзе на карысьць Нямеччыны. З міністэрскага крэсла ён трапіў на лаву падсудных, быў пасаджаны ў вастрог, а пасьля выселены з бацькаўшчыны. Але дзеля таго, што Кайо і Мальві належалі да левага блока, дык пасьля перамогі апошняга на выбарах 11 траўня 1924 г., яны абодва атрымалі права вярнуцца ўва Францыю. Кайо ўжо быў міністрам фінансаў і цяпер яму таксама запрапанавалі гэта становішча, але ён згаджаўся прыняць яго толькі з умовай, што ён адначасна будзе і прэмьерам. А Мальві „нявінна" пацярпеўшы за немцаў ізноў займае важнае становішча міністра ўнутраных справаў. Адгэтуль відаць, на якое сільнае падтрыманьне ўва Францыі могуць разьлічаць бальшавікі і немцы, якія ў кабінэце Брыяна маюць „сваіх людзей". Калі да гэтага дакінуць, што канца вайны і ў Мароккo і ў Сірыі яшчэ ня відаць і што ўнутраныя палітычныя адносіны загастраюцца ўсё болей і што выхада з фінансавага крызіса таксама ня відаць, дзеля таго што ніхто ня хоча плаціць падаткаў, дык тады будзе ясна, дзеля чаго аўтарытэт Францыі гэтак сільна ўпаў за граніцай. Калі толькі Брыяну ня ўдасца перамагчы ў Жэнэве, г. знача правесьці Польшчу на заўсёднае месца ў Радзе Лігі Народаў побач з Нямеччынай дык Францыя аканчальна страціць сваё першае месца ў Заходняй Эўропе. Ужо кіраўнцтва анты-нямецкай палітыкай у Эўропе пераходзіць у рукі Італіі, якая бярэ пад сваю апеку Малую Антанту і Польшчу. І Францыі нічога іншага не застанецца, як згадзіцца з гэтым і прылучыцца да новага хаўруса, згодзіўшыся на другарадную роль. Як да гэтага дайшла гордая і неперамоджаная на палёх бітвы Францыя, меўшая першую іскрыпку ў эўрапэйскім канцэрце, аб гэтым ужо няраз пісалася ў ранейшых палітычных аглядах.

N.

АБВЕСТКА

У суботу 27 сакавіка — у БАРАНАВІЧАХ і у нядзелю 28 сакавіка — у НЯСЬВІЖЫ адбудуцца спэктаклі

Беларускага аб'езднога тэатру *пад кіраўніцтвам вядомага беларускага драматурга Фр. АЛЯХНОВІЧА. Будзе пастаулена*

„ПАН МІНІСТАР" *камэдыя у 3 акт. Ф. Аляхновіча, якая будзе адыграна з удзелам аутара.*

Падробнасьці у афішах.

АПОШНІЯ НАВІНЫ.

У ПОЛЬШЧЫ.

— Урад пастанавіў адлажыць паседжаньня Сойму да 22 г. м., г. зн. да павароту Скшынскага з Жэнэвы.

— Карэспандэнт „Kur. Poran." з Жэнэвы піша, што выступленьне з вострым пратэстам прадстаўніка Бразыліі ўратавала палажэньне і дало магчымасьць утрымаць у сіле Лёкарнскія трактаты. Палітыка Брыяна і Чэмбэрлена — перамагла ўсе труднасьці.

— У Соймавай юрыдычнай камісіі разглядаецца праэкт закону аб турмах у Польшчы. Дэп Марэк (П.П.С.) прапануе у першую чаргу перавясьці ўсіх вязьняў з турмы г. зв. „Сьвента-Кшыскай", у якой нават царскі ўрад не трымаў вязьняў больш 3 гадоў, бо больш ніхто ня мог вытрымаць. Прадбачыцца агульная рэформа турэмнай справы.

— У Варшаве зарэестравана 4500 безработных. За мінулы месяц было 35 выпадкаў самагубства безработных.

— У Чэнстахове сярод безработных вядзецца комуністычная прапаганда. Былі спробы дэманстрацыяў. Дэманстрантаў разагнала паліцыя.

— У Влацлаўку безработныя зрабілі вялікую дэманстрацыю. Было вызвана войска, якое стрэламі ў паветра разагнала дэманстрантаў.

— Даляр падняўся ў цане. Афіцыяльны курс—8 злотых, а на г. зв. „чорных гелдах" плацяць 8.50 зл.

ЗА ГРАНІЦАЙ.

ЖЭНЭВА. Сэсія Лігі Народаў, якая мела заданьне прыняць у склад сваіх сябраў Нямеччыну, са сталым месцам ў Радзе Лігі, закончылася нічым. Галоўная спрэчка выйшла з за пытаньня аб пашырэньні складу Рады Лігі, бо ў зьвязку з уваходам у Раду Нямеччыны, пачалі дамагацца сталых месцаў Польшча, Гішпанія і Бразылія. Гэта выклікала пратэст з боку Нямеччыны; асабліва горача немцы пратэставалі проці кандыдатуры Польшчы. Нямеччыну падтрымліваў прадстаўнік Швэцыі. Было выстаўлена некалькі кампрамісовых спосабаў. Апошні быў такі: Бэльгія і Чэхаславакія павінны былі адмовіцца ад сваіх нясталых месцаў у Радзе і замест іх мелі увайсьці ў Раду Польшча і Гішпанія. Аднак і гэты праэкт, як і ўсе папярэднія, у апошні мамэнт праваліўся. Праэкт гэты правапіла Бразылія, прадстаўнік якой катэгарычна заявіў пратэст проці ўваходу Нямеччыны ў Раду Лігі. У рэзультаце Ліга Народаў пастанавіла: адлажыць пытаньне аб пашырэньні складу Рады да верасьня г.г., а таксама адлажыць і пытаньне аб уваходзе у Лігу Нямеччыны. У камісію дзеля апрацоўкі праэкту зьмены статуту Лігі Народоў ў сэнсе пашырэньня складу Рады — увайшлі і ўсе цяперашнія сябры Рады, а таксама прадстаўнікі Нямеччыны, Польшчы і яшчэ 3 дзяржаваў. Няўдача гэтай сэсіі ня лічыцца аднак правалам ідэі Лёкарно і агульнага міру.

АНГЛІЯ. У зьвязку з няўдачай Чэмбэрлена ў Жэнэве знайсьці нейкі кампраміс, каб уладзіць справу ўваходу Нямеччыны ў Лігу яшчэ ў гэтую сэсію Лігі—яму пагражае адстаўка. Называюць на'т яго наступніка. Ім мае быць лёрд д' Абэрнон, вядомы прыхільнік немцаў. Аднак баяцца, што кандыдатура Абэрнона можа выклікаць пратэст Францыі.

НЯМЕЧЧЫНА. Уступныя запісі на плебісцыт у справе выплаты адшкадаваньняў быўшым пануючым фаміліям Нямеччыны далі каля 12 мільёнаў галасоў. У рэзультаце гэтых запісаў аказалася, што Нямеччына моцна „палявела". Немцы пачалі пільна сачыць за палітыкай на Далёкім Усходзе. Асаблівую увагу яны зьвярнулі на тыя страны, якія ляжаць паміж ангельскімі калёніямі і СССР. Гэтак у апошні час немцы запрапанавалі Афганістану зрабіць дагавор, пры чым прапануюць Афганцам вельмі карысныя варункі.

ЧЭХАСЛАВАКІЯ. Кабінэт Свэглы падаўся ў адстаўку. Быўшы міністар Чэрны атрымаў прапазыцыю стварыць новы кабінэт з урадоўцаў.

КІТАЙ. Кітайская завіруха цягнецца далей. Пры гетым усё больш выяўляецца, што „народная" армія і ўвесь рэвалюцыйны рух падтрымліваецца СССР. Так гэтымі днямі пры ўваходзе ў порт Таку кітайскія ўрадовыя караблі затрымалі савецкі карабль, на якім аказалася шмат аружжа і ваенных прыладаў.

— У порце Таку здарыўся геткі інцыдэнт. У гэты порт зайшло некалькі малых японскіх ваенных караблёў. Кітайскі гарнізон крэпасьці Таку пачаў па ім стральбу, на што адказалі і японцы. Як высьнілася гета было толькі „непаразуменьне", якое будзе ўладжана дыплёматычным шляхам.

АМЭРЫКА. З Вашынгтону паведамляюць, што прэзыдэнт Куліж прызнаў сучасны мамэнт за неадпаведны для конфэрэнцыі па разбраеньню.

СІРЫЯ. Нацыянальная сірыйская Рада запрапанавала консулам усіх чужых дзяржаваў пакінуць Дамаск дзеля таго, што друзы шыкуюць напад на горад і хочуць яго зьніштожыць. Фрнцузы падгатаўляюцца даць адпор.

МАРОКО. Ідуць вялікія баі паміж рыфкабіламі і гішпанцамі. Рыфэны маюць пасьпех. Баі вельмі упартыя і крывавыя.

У Б. С. С. Р.

Цабываўшы ў ідэйным „фатэрляндзе", пасол Мятла з „Сялянска-Работніцкай Грамады" апевае тое, што ў ім бачыў, не знаходзячы на'т слоў для пахвальбы савецкага „раю". Канешна, нельга і патрабаваць ад п. Мятлы, каб ён мог з належнай крытыкай і бестароннасьцю адносіцца да таго, чаго апосталам зьяўляецца сам. Але бачыць тое, што ёсьць запраўды — на'т і ён

НА ВЁСКУ...

АД РЭДАКЦЫІ.

Зьмешчанае ніжэй апаведаньне, якое зьяўляецца перакладам з бальшавіцкага журнала, вельмі добра характарызуе адносіны таварышоў—работнікаў да сялян. Гутарка тут ідзе паміж жаўнерамі „атраду асобнага назначэньня". А як ведама, гэтыя атрады складаліся *выключна з работнікаў*, а значыцца са шчырых пралетарыяў. Гутарка гэтая ясна паказвае, якая „салідарнасьць і „еднасьць" існуе паміж работнікамі і сялянамі пад дыктатурай пралетарыяту.

(*Пераклад з бальшавіцкага журнала „Красная Ніва"*).

Атрад, які адпраўляўся на вёску за хлебам, разьмясьціўся ў двух таварных вагонах. Трох чырвонаармейцаў абабралі сабе месца на вольнай таварнай пляцформе і памесьціліся са сваімі стрэльбамі і сумкамі ў кандуктарскай будцы.

— І ветру няма і добра відаць, — сказаў адзін з іх ў бараньней шапцы і з устужкамі кулямётных патронаў, якія былі адзеты праз плечы і схадзіліся на грудзёх крыж-на-крыж, нібы арар ў дыякана.

— Добра было-б гарбаты выпіць, сказаў другі, высокі, рабы хлапец, сядаючы ў цені будкі на сваю палатняную сумку і трымаючы стрэльбу паміж каленаў.

— Мужыкі напояць, — прабурчэў трэці з падвязаным вокам, цадмігваючы здаровым.

— Во-во; цябе дык ўжо трэцяга дня напаілі: — вось вока і падвязаў...

— Гэта з прычыны таго, што камандзер дурны быў. Скажы, калі ласка: пайшлі на рэквізыцыю ўдзень, ды яшчэ і дэлегатаў ўперад выслалі. Так і так, таварышы сяляне, ідзем хлеб адбіраць ад вас.

— Але; розуму мала, адазваўся чырвонаармеец з патронамі. Мы са сваім — заўсёды ходзім уначы.

— Па рэквізыцыі, першая рэч, трэба неспадзеўкі напасьць, сказаў рабы, абчышчаючы рукавом стрэльбу.

— І проста са стральбы пачынаць. Вось мы таксама хадзілі: з вечару заляглі вокал вёскі, чакалі пакуль змрок западзе а там і пайшлі барабаніць са ўсіх канцоў. Вось, браце, была пацеха!

— Жыва разбудзілі?

— І, што там было, Божа-ж ты мой! Выскачылі яны — хто куды. І перш-ва-перш—зганяць жывёлу. Тады мы, братка ты мой, як пайшлі — ў поўгадзіны нарэквізавалі столькі, колькі іншы і за два дні не набярэ. І што-ж ты думаеш: сьмех-с ьмехам, а мы ўвесь атрад на гэтую здабычу на ўсходні фронт адправілі.

— Інакш з імі і нельга, хмура сказаў рабы; калі падэлікатнаму прыдзеш і скажаш: так і так, рэвалюцыя прападае; калі пудоў па дзесяць са двара не дасьцё — ізноў ў кабалу пападзеце, ані падумаюць даць.

— Па аднаму на'т не дадуць! узбурана сказаў чырвонаармеец з патронамі.

— У нас таксама спачатку езьдзілі ня горш нейкіх папоў, хмура сказаў, гледзячы ў бок,—рабы: прамоўцу высылалі: „таварышы-сяляне, вас аба вязак кліча"...

— Ну, гэта вядома глупота, сказаў чырвонаармеец з патронамі, які хацеў відаць хутчэй даведацца аб сутнасьці справы.

— Так... дык ніякага толку. Яны праклятыя, пакуль тутка з імі расьпісываеш — усіх баб мабілізуюць і ўсё схаваюць. Моўца яшчэ сваю музыку ня скончыў, а ў іх ужо ўсё — чыста як ёсьць.

— У каноплях больш хаваюць...

— Але! Першая рэч—ў каноплі ідзі — сказаў чырвонаармеец з падвязаным вокам.

— Пасьля, дык мы ўжо зьмяркавалі, і пасьля гэтых словаў — проста ў каноплі — шмыг! І цягнеш, што Бог паслаў. Ды й то сказаць: тут трэба прапаваць пакуль не агледзіліся, а то будзеш варон лічыць — зусім з носам застанешся...

Цягнік пад'ехаў да станцыі. У задніх вагонах пачалі разьмяшчацца нейкія людзі ў шапках і са стрэльбамі.

— Вы куды? крыкнуў чырвонаар-

мог і абавязкам яго было сказаць праўду. І калі цяперака на шпальтах „Беларускае Нівы“ ён дае выраз свайму „захопленьню“ „раем“, дык тут, як кажа „Сялянская Ніва“ (№ 9) проста—ашуканства. Мы ўжо пісалі аб тым, як глядзяць беларускія эсэры на палажэньне ў Радавай Беларусі. Пададныя імі факты сьцьверджаюць ужо ілжывасьць усякіх выхваленьняў. Але гэткая „Бел. Ніва“, у сваім стараньні выслужыцца перад „начальствам“, — лае і эсэраў як і усіх тых хто ня ідзе з ёю на службу да Комінтэрну. Яна кажэ, што і эсэры, як не прымаючыя Ленінскае веры — ня хочуць прызнаць за комунай нічога добрага. Гэтаксама трактуе „Бел. Ніва“ і стацьпю пасла Ярэміча які разам з Мятлой езьдзіў у Саўдэпію, і які дае адчот па паездцы зусім процілежнага зьместу. Мы ня кажам ужо аб лаянках на нас—„Бел. Слова“, Час. Бел. Раду. Аднак, як нашыя чытачы бачылі з паданай апініі беларускіх эсэраў, а таксама і апісаньня п. Ярэміча, праўда аказваецца на нашым баку. Як нашым братам жывецца пад уладай комуны, добра рысуе зьмешчаны ніжэй пераклад артыкулу „Из Белоруссіи“, надрукованы у IX кніжцы журнала „Свободная Россія“ (выдаецца ў Бэрліне). Журнал гэты выдаецца пры бліжэйшым супрацоўніцтве выдатных расейскіх дэмакратаў, паміж іншым—Мілюкова.

Каго-каго, а яго хіба нельга абвінавачваць ў лішках сымпатыяў да нацыянальных пытаньняў у б. Расеі. Ен—прыхільнік „адзінай недзелімай“. І з гэтага боку—бутафорыя з „самастойнымі“ рэспублікамі С.С.Р.Р., як і наагул — палітыка бальшавікоў у нац. пытаньні зусім адпаведае яго Мілюкова ідэалу — „адзінай, недзелімай“. Дзеля гэтага данныя, якія падае „Свободная Россія“ — маюць для нас асаблівую вагу.

Вось што піша „Свободная Россія“.

Беларуская С.С.Р., па канстытуцыі С.С.Р.Р., зьяўляецца самастойным сябрам Саюзу (свой ЦЦК і СНК). Аднак, у сэнсе адміністрацыйным яна многа менш самастойна, чым нават УССР., ня толькі з прычыны меншых сваіх разьмераў, а асабліва з прычыны выключнага ваеннага значэньня ўсей яе тэрыторыі. У УССР. ёсьць аграмадны тыл, БССР.—гэтакага тылу ня мае, тым больш, што і лежачыя на ўсход ад яе губэрніі РСФСР., напрыклад Смаленская, — лічацца франтавымі. Дзеля гэтага, з усіх народных камісарыятаў найвялікшую вагу ў БССР. маюць РВС (рэвал. ваенная рада) і ОГПУ. (Абласное ГПУ.).

Беларуская компартыя.

Беларуская компартыя фармальна лічыцца самастойнай адзінкай, але самастойнасьць гэта значна меншая, чым нават ў іншых дробных аўтаномных рэспубліках РССР., з наступных прычын: а) значная частка комуністаў (асабліва ваенных) адначасна належыць да РКП. (Расейская Ком. Партыя) і падпарадкуецца інструкцыям маскоўскага ЦК.; б) *ў компартыі БССР. ёсьць да 60 прац. жыдоў*, зьвязаных з „евсэкцыяй“ ўсяго СССР., г. зн. таксама падпарадкаваных партыйнаму цэнтру, які знаходзіцца за межамі Б ССР. Значэньне беларускай компартыі не вынікае яшчэ і дзеля таго, што ў ёй няма асабліва відных комуністаў, а Чарвякоў зьяўляецца ў поўным сэнсе — стаўленікам Масквы (*і гэта—галава „самастойнай“ рэспублікі!*).

Палітычныя настроі.

Палітычны настрой у БССР. трэ' лічыць адным з найболей *напружаных* са ўсяго Саюзу, а дзеля гэтага і адміністрацыйны апарат БССР.—зьяўляецца найбольш моцным пасьля Масквы і Ленінграда. Па данным за першую палову 1925 г. ў БССР. на тысячу жыхароў прыходзіцца чынаў ГПУ. ў 2–3 разы больш чым у УСРР. і ў 5–6 разоў больш чым ў іншых губэрніях РСФСР. (*Прыемна жыць там п. Мятла?*)

Сялянства.

Сялянства ў БССР ў масе настроена апазыцыйна. (*Вось як „здаволены“ сяляне, пане Мятла!*). Многа гавораць аб магчымасьці вайны, у рэзультаце якой магчымы пераход пад „паляка“. Гэта цесна зьвязана з антысэмітызмам, бо ў гэтым пераходзе пад уладу „паляка“ бачаць ратунак ад засільля жыдоў, якім, — як цьвердзяць сяляне,—у Польшчы волі не даюць. Гавораць і аб тым, што будучая вайна аб'еднае падзеленную паміж Польшчай і Расеяй Беларусь і яна зможа пачаць самастойнае дзяржаўнае істнаваньне на дэмакратычных падставах. Гэтак думае галоўным чынам беларуская поўінтэлігэнцыя і болей развітыя сяляне. (Суньцеся туды з „інтэрнацыяналам“ паны з „Грамады!).

Антысавецкі рух.

Рух гэты выяўляецца галоўным чынам ў г. зв. „бандытызме“, які зусім нельга лічыць зліквідаваным, ня гледзячы на ўсе высілкі ГПУ. Афіцыяльныя данныя ГПУ., прадстаўленыя пленуму ЦК. Беларускай Компартыі ў Менску, паказываюць, што за два апошніх месяцы ў БССР *арыштавана больш 3000 чалавек.* Большасьць арыштаў прыходзіцца на вакругі: Менскі—да 600 чал., Бабруйскі—550 чал.; Магілёўскі — 500 чал. і Барысаўскі — 400 чал. На іншыя 6 вакругаў БССР. прыходзіцца каля 1000 арыштаў. Як было аднатавана ў часе дакладу, лік арыштаў саўпадае з большым лікам органаў ГПУ., а не з фактычнай контр-рэвалюцыйнасьцю насяленьня, бо найбольш „заражонымі“ трэ' лічыць не паказаныя вакругі, *а Мозырскі і Слуцкі*, дзе рух найбольш павялічваецца. ГПУ. вядзе з гэтым рухам упартую барацьбу. За два месяцы зьліквідавана 8 вялікіх атрадаў і 25 меншых. *Рух гэты моцна зьвязаны з вёскай (уважайце „Сялянская Грамада!“)* і ў ліку паўстанцаў ёсьць шмат сялян, якія вядуць ў вольны час рэгулярную гаспадарку. (*Дык якжа так п.п. Мятла і К-о з „Грамады“: захвальваеце „рай“, хочаце і нашых сялян туды ўвясьці; а там—аказваецца сяляне так „здаволены“, што з аружжам выходзяць на барацьбу? Кепска, паны радзіце! Ня добрая ваша работа! Рэд*).

Нацыянальнае пытаньне.

Гэтае пытаньне надта заблутана дзякуючы вялікай ненавісьці вёскі да жыдоў, з якіх складаецца большасьць месцовай компартыі. Гэтае пытаньне было пастаўлена на павестку пленума ЦК. ком. партыі БССР., 12. X мін. г. „Евсэкцыя“ пры гэтым высунула надта балючае пытаньне аб ненармальных, з яе пункту гледжаньня, адносінах да месцовага жыдоўскага насяленьня з боку чырвоных часьцей, якія раскватэраваны ў БССР. і асабліва іх комсастава, які ахвотна падтрымлівае беларускае сялянства ў яго конфліктах з жыдамі. Гэта абвінавачаньне мае падставу, бо цяперака працэнт жыдоў у часьцях РККА. вельмі нязначны ў параўнаньні з адміністрацыйнымі органамі і гэткі антаганізм запраўды істнуе. Трэба падкрэсьліць зусім нязначны пасьпех антырэлігійнай прапаганды. Нават ў часьцях РККА. у межах БССР—адносіны да рэлігіі вельмі спагадлівыя.

„Савбудаўніцтва“.

Праца па „савбудаўніцтву“ ідзе вельмі слаба. Адміністрацыйны ўціск вельмі моцны, а дайшоўшай ў цэнтральных губэрнях даволі далёка „стаўкі на безпартыйнае сялянства“ тутка амаль зусім няма. Спробы прыцягіваньня сялян і работнікаў да савецкай ўрадавай працы мелі месца толькі ў Менскай вакрузе, дзе гэткія *„выдвіжэнцы“ знаходзяцца пад заўсёдным дагглядам цэнтральных уладаў Г.П.У.* (*„Як мыш пад мятлой“ чуюцца гэтыя выдвіжэнцы—беларусы!* Рэд.). У іншых месцох—пануе адміністрацыйная самаволя і *сялянскія саветы амаль ніякага значэньня ня маюць. На тое „Савецкая“ улада ёсьць!* Трэба адзначыць, што ваенная ўлада вельмі часта ідзе на сустрэчу запраўдным інтарэсам сялян ў іх спрэчках з адміністрацыяй і комсастаў карыстаецца часам сымпатыяй і на'т папулярнасьцю за межамі чырвоных часьцей.

Прамысловасьць.

Прамысловасьць БССР. самастойнага значэньня ня мае, з прычыны слабога яе разьвіцьця.

Работнікі.

Работнікі ў БССР. складаюць вельмі *нязначны працэнт* насяленьня Паказывае гэта хаця-бы той факт, што самым вялікім прафсаюзам ёсьць—саюз чугуначнікаў Настрой работнікаў — нэрвовы. Часьць работніцкай моладзі (комуністы і комсамольцы) падтрымоўваюць уладу, аднак сярод іх ёсьць моцнае імкненьне выйсьці на адміністрацыйныя пасады, што многім і удаецца і тады яны зусім парываюць сувязь з работнікамі. Склад работнікаў-беларусаў гэткі ня сталы, што улада не пасьпевае перацягнуць іх на свой бок, тым больш, *што варункі працы — цяжкія, а аплата — малая („Рай“ для работнікаў, пане Мятла?)*. Вялікага палітычнага значэньня беларускія работнікі ня маюць і іх настроі не зьяўляюцца паказчыкам будучых падзеяў. За апошнія часы ў зьвязку з арыштам у Гомэлі (ў майстроўнях палескай чугункі) трох чугуначнікаў, распаўсюджываючых лістоўкі анархічнага зьместу, ідуць вобыскі і сярод работнікаў БССР., дзеля таго, што анархічная агітацыя мае запраўды вялікі пасьпех.

Пісьмо у рэдакцыю.

Паважаны Пане Рэдактар!

Не адмоўце ў зьмяшчэньні на шпальтах Вашае паважанае газэты ніжэйпаданага:

У № 19 комунізуючай газэты „Беларуская Ніва“ зьмешчана чарговая зусім сьвядомая ілжа і інсынуацыя на мяне „бязыменнага“ аўтара аб тым, што на працэсе кс. Гадлеўскага я нібыта быў „як муж даверыя з боку пракуратуры і сядзеў разам з дэфэнзывай“.

Дзеля гэтага лічу патрэбным высьвятліць праўду. Раблю гэта не дзеля таго, каб яшчэ раз (які ўжо!) паказаць усю „этычную“ „чыстаплотнасьць“ п. бязыменнага „аўтара“, а выключна дзеля таго, што ўсё беларускае грамадзянства рэагавала на справу кс. Гадлеўскага надта нэрвова і магчыма, што гэтая інсынуацыя „Беларускай Нівы“ можа быць вытлумачана ў тым сэнсе, што я выступіў проці кс. Гадлеўскага, ды яшчэ ў часе яго працэсу. Дык вось як запраўды была гэтая справа:

1. Я быў дапушчаны на працэс *ужо пасьля выбару 3 даверaных з боку пракуратуры* і 3 з боку абароны.

2. Я быў дапушчаны на Суд як прадстаўнік беларускае арганізацыі, як *нэйтральная асоба*, за згодай як старшыні Суда, гэтак і *адвакатаў абароны*.

3. У першы дзень суда я сядзеў разам з паслом кс. А. Станкевічам і кс. Семашкевічам, а на другі дзень — з загадчыкам беларускай кнігарні Ст

меец з патронамі, якому не сядзелася на месцы.

— З гэтым цягнікам—рэквізыцыя па вагонам, сказаў ня гледзячы на таго чорны чырвонаармеец, які даглядаў, як другія садзіліся ў вагоны.

— Гавора і не глядзіць, чорт! хмура сказаў рабы.

— Відаць начальнік атраду.

— „Гаспада!“ адазваўся злобна рабы. Ім тутка добра па вагонах вандраваць, а вось-бы на вёску прыйшлося — дык пазналі-б...

— Але. Там гарэй чым на вайне: зловяць—жывым у зямлю...

— Гэта ў іх — раз-раз. Ня мала нашага брата гэтак пахавалі...

— А па вагонам — добра, сказаў чырвонаармеец з патронамі. Я некалі езьдзіў; ўбачыш вось што многа гэткага народцу набралося, затрымаеш цягнік у полі, пастраляеш для парадку ўгару, а там ідзі бяры што хочаш.

Раптам цягнік затрымаўся ў полі і ад задніх вагонаў пачуліся стрэлы.

Чырвонаармеец з патронамі і другі з падвязаным вокам ўскачылі і кінуліся да краю пляцформы паглядзець.

Ад цягніка ў розных кірунках, бегялі мужыкі і бабы да блізкага лесу і цягнулі за сабой па траве мяшкі, торбы...

— Вось здорава падпільнавалі, крыкнуў салдат з патронамі, і раптам закрычаў тонкім піскучым голасам, з якім павадыры хартаў ганяюцца за зайцамі:

— Ай-яй! Трымай! Лаві!

На'т хмуры рабы адразу стаў вясёлым, падобна як стары, страціўшы ўжо ўва ўсё веру музыкант весялее і ўсьміхаецца скрозь сваю хмурасьць, калі пачуе знаёмую мэлёдыю, якая ажыўляе ў яго памяці лепшыя, вясёлыя часы.

— Толькі чэрці касапузыя—што-ж гэта яны надумалі: — каля лесу затрымлівацца пачалі; сказаў ён.

А чырвонаармеец з патронамі крычэў і ажно топаў нагамі ад нецярплівасьці.

Калі цягнік пайшоў і ўсё сьціхла, ён нагнуўся з пляцформы і крыкнуў у кірунку задніх вагонаў:

— Многа набралі?

— Хопіць! пачуўся адтуль нездаволены голас.

— Га! вось служба! сказаў чырвонаармеец з патронамі—мне толькі месяц прыйшлося вось так папрацаваць, а пасьля проста на вёску назначылі, каб яе чэрці ўзялі!

— Ды часам і на вёсцы ня так ўжо кепска бывае. Толькі даведаўся, калі кірмаш або рынак — дык і на вёсцы добра будзе.

— Гэта праўда, ляпей ня трэба. Наставяць гэта па ўсяму пляцу гэтыя гаршкі ды вазы, коней выпрагуць, аглоблі ў гару — і пайшлі лазіць па рынку.

— Вось тут і валі...

— Ды на што лепей!

— Тут вайна ідзе, ўсе з голаду дохнуць, а яны жруць сабе панскую сьвініну, ды гаршкамі на рынку гандлююць; а паедзеш за паложанай „развёрсткай“—усе бедныя, ні ў кога нічога няма.

— На рынку ўжо без абмылкі будзе, — адказаў чырвонаармеец з патронамі; мы неяк адзін раз вось гэтак (ён усьміхнуўся і паківаў галавой) — як наляцелі на гэткі рынак, як пачалі паліць у паветра, а наш камандзэр,—вось быў дзіўны — крычыце, кажа: немцы! Пры чым тут немцы? Але добра! палім, а самі ўва ўсю глотку: немцы! ратуйцеся!.. Што тут было... Коні калі пойдуць скакаць паміж вазоў, ды па гаршкам, бабы—гандляркі гэтыя—хто куды... А мы яшчэ, ды яшчэ, ды бух-бух у паветра! Колькі тут нам дасталася ўсяго — не пералічыш!

— І скажы, братка ты мой: вось цяперака як правучылі крыху, часамі і самі пачалі прывазіць. Разумець пачалі.

Усе змоўклі.

А рабы пагледзіў на сонца і сказаў:

— Да начы прыедзем. Шкада што месяц вось будзе...

Пантэлейман Раманаў.

№ 7 НАШ САТЫРЫКОН № 7

Гумарыстычна — сатырычны дадатак да „Беларускага Слова“.

У рэдакцыі „Маланкі“.

(Сц. жарт у 1 адслоне і 2 зьявах).

Асобы.

РЭДАКТАР (*ня зіц, а фактычны*).
МАКАР (*без цялятаў*).
ЗВОНЧЫК (*спэц-фэльетаніст і інш.*)
МОНВІД (*карыкатурыст, пісьменнік і інш.*)

ІНШЫЯ СУПРАЦОЎНІКІ, ПАЭТЫ, АДМІНІСТРАТАР, КАРЭКТАР (*усяго лікам ня больш як 2*).

Памешканьне рэдакцыі, на гэты раз, у пакоі рэдактара, бо тое памешканьне рэдакцыі, што паказана ў „Маланцы“, занята якраз паседжаньнем „сфэраў“, якія даюць „Маланцы“ грошы. Пасярэдзіне стол, два крэслы; ложка; на сьценах партрэты Маркса і Леніна; каля сьценаў груды вышаўшых нумароў „Маланкі“, якіх ніхто ня купіў.

Зьява 1.

Рэдактар і ўсе супрацоўнікі, апрача Монвіда.

РЭДАКТАР. (*Ходзе па пакою, грызе пазнокці і хмура паглядае на супрацоўнікаў, якія туляюцца па кутках, ўбіўшы вочы ў зямлю. Усе—маркотныя і кураць*).

Нешта зблякаваў наш гумар...
А тут на чарговы нумар
Матэр'ялы трэ' ўжо даць...
Што рабіць? Макар, парадзь!
Вось ты, стары журналісты
Можаш быць і гумарыстам.
Дык, браточак, не лянуй,
Вершык нейкі сфабрыкуй,
Чытачоў і нас пацеш...

МАКАР (*хмура*).

Ня выходзе, хоць ты рэж!
Я і то ужо стараўся,
Круціў мазгі, высіляўся;
Ня спаў ноччу, пацеў ўдзень,
Што ні возьмеш—усё дрэнь!

РЭДАКТАР (*садзіцца за стол і падпірае галаву рукамі*).

Кепска стаяць нашы справы...
Як ня даць „Маланцы“ стравы,
Ня даць нумар як-небудзь,
— Па шыі нам усім дадуць...
(*Усе сумна маўчаць*).

ЗВОНЧЫК.

Я тэму фэльетону маю:
Вось Паўлюкевіча аблаю...

РЭДАКТАР (*кісла*).

Фэльетон? што фэльетон!
Ужо усім прыеўся ён!
Пішаш іх на трафарэт,
Есьць брахня, дасьціпу—нет!

ЗВОНЧЫК (*абіжаны*).

Што-ж: магу і не даваць...

РЭДАКТАР (*нецярпліва*).

Не, не! Будзем друкаваць!
Матэр'ял-жа, як-ні-як,
А на бязрыб'і рыба й рак.
Паўлюкевіч цяпер ў модзе,
Лупі яго ўва ўсю дый годзе!
Аднак-жа фэльетону мала...
Болей дзе ўзяць матэр'ялу?..
(Упоўголаса сумна пяе на матыў „Gdybym rannym słonkiem“:)
Каб мне далі волю,
Паэтаў ўзяўбы болей.
Можа б хто ўдаўся,
Дасьціпны аказаўся,
Гэтыя-ж што маю,
Іх дарма трымаю,
Усе яны—
Балваны.
З імі—ў сэрцы нудна,
На душы паскудна..
Думка быццам пуд,
Ціснець цемя тут:
Скуль-бы тэму ўзяць
Што-б тут напісаць?
Эх! што напісаць?..
(З енкам канчае; усе панура маўчаць і шмыгаюць насамі).

Зьява 2.

МОНВІД (*ўбегае, сьпешаецца; нахаду цісьне руку рэдактару, супрацоўнікам*).

Што сумны ўсе, які фрасунак?
Грошы ёсьць? Мне за рысунак
Вось аддайце. Толькі хутка...

РЭДАКТАР (*перабівае*).

Заўжды старая пагудка:
Жонка вось ў кафэ, чакае,
Грошаў плаціць не хапае,
Скандал словам—што крый Бог!
Ты б вось лепей нам памог:
Жартаў некалькі-бы даў,
Бо наш гумар падкачаў,
Ня выходзяць, хоць ты трэсьні—
Жарты на'т, ня толькі песьні!

МОНВІД.
Ня маю часу сам пісаць.
Затое—раду магу даць:
Дасьціпу вам не дадзен дар,
Дык мо' паможа календар?
Расейскі сьценны вы вазьмеце,
Жартаў шмат у ім знайдзеце.
Пераклаў на нашу мову,
Вось ўся штука і гатова!

РЭДАКТАР.
Ужо з усіх мы скарысталі,
Якія толькі дзе дасталі
А цяпер вось: стоп, машына!..

МОНВІД.
І гэта суму не прычына!
Шукайце старыя „журналы“,
Вось і будуць матэр'ялы!
А далей—прыклад трэ' ўзяць
З „Сатырыкону“ і пісаць
Вершам хроніку, партрэты...
На тое ёсьць у вас паэты?..
РЭДАКТАР (*радасна ускочыў*).
Вось дык праўда, далібог!
Дзіўна: як дасюль ня мог,
Ніхто дадумацца тут з нас?
(*Супрацоўнікам*).
Бяжыце-жа усе раз-раз
Гэтыя шукаць „журналы“,
Дый пісаць з іх матэр'ялы.
Дастаньце „Сатырыкон“
За абразец нам будзе ён.
Мой наказ паэтам ўсім:
Каб усё было як у ім!
Монвіду ад ўсіх падзяка,
Ратаваў нас небаракаў!
УСЕ (*хорам*).
Ура! Брава, Монвід, брава!
Ад імя „Маланкі“ слава!
Аднэй радай ты ўраз
Выбавіў з клапоту нас!
З тваей ласкі сапраўды
З гэтай вылязем бяды.
Як „Маланка“ выйдзе „шык“—
Будзе з нас табе „фрыштык“!
Усе ціснуць яму руку; Макар (*без цялятаў*) *цалуе. Заслона ціха спаўзае*).
Гэткім вось „Маланка“ чынам,
Едзе ўжо па новым шынам.
Частуе нас матэр'ялам,
Што па старым ёсьць „журналам“.
Мазьню нейкую зьмяшчае,
Па старому — на нас лае...
І абдзёршы нас як ліпу—
Не нажыла усё-ж дасьціпу!
Пра партрэты-ж скажам тут:
Не малюнкі, проста: бруд!

Б. Д.—П.

Станкевічам (цікава каго з іх „Белар. Ніва“ лічыць дэфэнзывай? Мо' Ст. Станкевіча, бо ён ужо *разышоўся з Белкомам*!).

Апрача гэтых фактаў (якія, я пэўны, не адмовяцца сцьвердзіць п. пасол кс. А. Станкевіч і п. Ст. Станкевіч), дадам яшчэ, што я будучы зусім нэйтральным на працэсе, часта не падзеляючы і раней у прэсе поглядаў беларускіх „хадэкаў“, да якіх належыць кс. Гадлеўскі, пасьля працэсу лічыў патрэбным і чэсным, як беларус, хаця і іншага лагеру, цадыйсьці да засуджанага *і адкрыта* выказаць яму сваё спачуцьцё за цяжкую кару. А вось „*нятыкальных*“ п.п. паслоў з комунізуючай групы, а таксама і „дзеячоў“, дык літэральна *ня было ані воднага* ня толькі на працэсе, але нават блізка ля суда.

З пашанай
А. *Паўлюкевіч.*

Тутэйшая хроніка.

Пахаваньне арцыбіскупа Цэпляка. 16 сакавіка г.г. а 9 гадз. ранцай у Вільню прыехаў прэзыдэнт Польскае Рэспублікі, каб прыняць вучасьце ў хаўтурах Віленскага арцыбіскупа Цэпляка. Разам з Прэзыдэнтам прыехалі ў Вільню міністры Рачкевіч, Ст. Грабскі і Жэліґоўскі.

Жалобная працэсія з вакзалу скіравалася да Катэдры, дзе і адбылася пахаваньне памёршага арцыбіскупа.

А 5 гадз. увечары ў Унівэрсытэце адбылася жалобная акадэмія, на якой быў прысутны Прэзыдэнт.

А 9 гадз. увечары п. Прэзыдэнт разам з прадстаўнікамі Польскага Ураду выехаў у Варшаву.

Памёршы арцыбіскуп Цэпляк ведамы ўсяму сьвету па працэсу каталіцкіх ксяндзоў у Маскве. Разам з кс. Буткевічам ён быў засуджаны бальшавікамі на сьмерць, але, дзякуючы пратэсту урадаў Эўрапэйскіх і Амэрыканскіх дзяржаваў, кара сьмерці была яму заменена на 10 гадоў турмы. А пазьней бальшавікі выдалі яго Польшчы ў абмен на бальшавіцкіх праступнікаў.

Выезд аб'езднога беларускага тэатру на провінцыю. Гэтымі днямі аб'езны беларускі тэатр, пад кіраўніцтвам вядомага беларускага драматурга Фр. Аляхновіча, выежджае на гастролі. 27 сакавіка адбудзецца спэктакль у Баранавічах, а 28—ў Нясьвіжы. Будзе пастаўлена камэдыя у 3 акт. „Пан Міністар“ Фр. Аляхновіча, з удзелам самага аўтара.

Ліквідацыя конфлікту з літоўцамі. 17 сакавіка польская вайсковая ўлада перадала Літве 8 літоўскіх жаўнераў, якія былі захоплены ў палон пры адабраньні ал літоўцаў падгайскага лесу.

Прызыў 1926 г. Гэтымі днямі будзе апублікованы закон аб прызыве навабранцаў 1926 года. Міністэрства Унутраных Справаў даручыла ваяводам зараз жа распачаць падгатаваўчую працу па прызыву. Прызыў пачнецца 1 траўня г.г.

Арышт комуніста. Гэтымі днямі палітычная паліцыя арыштавала выдатнага комуніста, сябра Ц.К. Ком. Партыі Зах. Беларусі, які прыехаў у Вільню для арганізацыі комуністычных ячэяк.

ПАШТОВАЯ СКРЫНКА.

П. Янкоўскаму. Пакуль што пасылаем пробны нумар. У падпісчыкі залічым калі атрымаем падпіску.

Беларускаму Студэнцкаму Клюбу ў Празе. Газэту Вам пасылаем.

М. Повіку. Карэспандэнцыя не падышла; прысылайце яшчэ.

Ян—вічу. Грошы пасылаем. Прысылайце карэспандэнцыі.

Я. Раманчыку. Падпіску атрымалі; газэту высылалі.

Праваслаўнаму Беларусу. Карэспандэнцыю зьмесьцілі; прысылайце яшчэ.

А. Высоцкаму і Т. Моніду. Да гэтага часу ад Вас падпіскі не атрымалі. Юрыдычныя парады даем толькі падпісчыкам.

М. Грыгаровічу. Пробны нумар пасылаем. Прысылайце падпіску.

М. Хацяновічу. Газэту высылаем толькі за грошы. Пробныя нумары Вам пасылаем; калі хочаце атрымліваць далей, дык прышліце падпіску. Прысылайце адрэсы вышлем пробныя нумары

А. Монічу. Газэту высылаем.

Адказны Рэдактар Т. Вернікоўскі. Друк А. Дворжэца Завальная 32. Выдавец Ч. Бел. Гада.